

اخبار سبز

در گذشتها

درگذشت حضرت آیت الله العظمی سبزواری

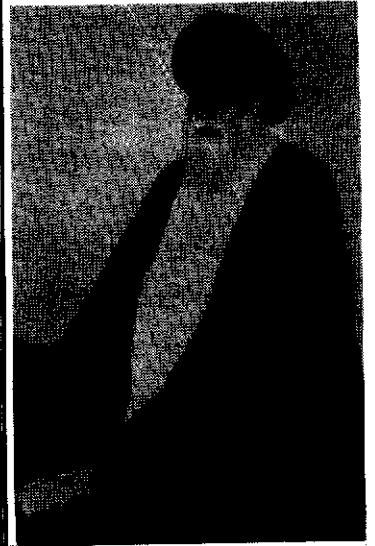
زعیم حوزه علمیة نجف و مرجع تقلید شیعیان، فقیه بزرگ و مفسر سترگ حضرت آیت الله العظمی حاج سید عبدالاعلی موسوی سبزواری - قدس سره - یکی از مفاخر عالمان دین به شمار می رفت.

ایشان در یکی از بهترین روزهای سال ۱۸ ذیحجه الحرام ۱۳۲۸ یا ۱۳۲۹ ق (ذریعه ۱۸/ ۲۸۱) - روز عید سعید غدیر خم - در بیت دانش و تقوا در سبزواری دیده به جهان گشود. پدرش عالم بزرگسوار مرحوم حاجت الاسلام والمسلمین آقا سید علیرضا سبزواری، یکی از علمای مشهور به زهد و تقوا و عمویش مرحوم آیت الله سید عبدالله برهان، صاحب کتاب «اللطفة علی منکری العصمة» (ذریعه ۱۸/ ۳۲۵) بود. دوران کودکی و نوجوانی را در دامان پدربزرگوار و عمویش پشت سر نهاد و مقدمات علوم و مقدار بسیاری از فقه و اصول را فرا گرفت. چهارده ساله بود (۱۳۴۳ ق) که به عشق فراگیری علوم دینی رهسپار حوزه مشهد مقدس گردید و در محضر بزرگان زانو به زمین زد و بهره ها برد. ادبیات را نزد مرحوم ادیب اول علامه میرزا عبدالجواد نیشابوری، سطوح عالی فقه و اصول را نزد آیت الله شیخ محمد حسن برسی و حکمت و فلسفه را نزد مرحوم آیت الله آقا بزرگ حکیم و آیت الله سید محمد عصار و تفسیر را نیز در محضر آیت بزرگ حق علامه حاج شیخ حسنعلی نخودکی اصفهانی بیاموخت. پس از مدتی عشق به تحصیل در حوزه علمی نجف اشرف، چنان شرری در جانش برانگیخت که درنگ را جسایز ندید و به نجف مهاجرت نمود و در محضر پر فیض حضرات آیات عظام سید ابوالحسن اصفهانی، میرزای نایینی، آقا ضیاء الدین عراقی و شیخ محمد حسین اصفهانی حاضر شد و مبانی فقهی و اصولی خود را تکمیل نمود.

همزمان از دروس آیت الله علامه شیخ محمد جواد بلاغی، تفسیر و علوم قرآنی و کلام و مناظره و از آیت الله آقا سید حسین حکیم بادکوبه ای حکمت و فلسفه را فرا گرفت.

نیز ایشان از بیشتر مراجع و بزرگان عصر اجازه های متعدد روایی و اجتهادی داشتند. از جمله مشایخ اجازه حدیث مرجع فقیه عبارتند از حضرات آیات حاج شیخ عباس قمی، حاج شیخ عبدالله مامقانی و حاج شیخ علی اکبر نهاوندی رحمة الله علیهم اجمعین.

سی و شش ساله بود (۱۳۶۵ ق) که بر کرسی تدریس خارج فقه و اصول تکیه زد و پس از مدتی به عنوان یکی از برترین مدرسان حوزه نجف و علمای طراز دوم مطرح گردید. جلسات تدریس ایشان در فقه،

اصول، تفسیر، حدیث، رجال و درایه دانشورانی را پرورید که هم اکنون از مدرّسان حوزه‌های قم و نجف به شمار می‌روند.

ایشان حافظ قرآن بود و هفته‌ای یک ختم قرآن می‌کرد. به نمازهای نافله، دعاها، ذکرها و مستحبات اهمیت بسیار می‌داد. متواضع، بردبار، قلیل الکلام، دائم الذکر بود. از انقلاب اسلامی ایران و رهبری آن حضرت امام خمینی - قدس سره - کمال حمایت و پشتیبانی را نمود و چند بار درس خویش را برای حمایت از نهضت و توجه حوزه علمی نجف به وقایع ایران تعطیل نمود و به هنگام همه‌پرسی نظام جمهوری اسلامی پیامی مبنی بر حمایت از آن صادر نمود. برخی از تالیفات گرانبهایش که به بیش از هفتاد جلد سر می‌زند عبارتند از:

- ۱- مواهب الرحمن فی تفسیر القرآن (۲۰ جلد). این تفسیر شامل بحثهای روایی، تاریخی، ادبی، فقهی، اخلاقی، عرفانی و فلسفی می‌باشد و یازده جلد آن به چاپ رسیده است. ۲- مذهب الاحکام فی بیان الحلال والحرام (۳۰ جلد). این کتاب یک دوره فقه کامل استدلالی و شرح کتاب عروة الوثقی است. ۳- جامع الاحکام الشرعیة ۴- مناسک حج ۵- توضیح المسائل ۶- حاشیه بر عروة الوثقی ۷- حاشیه بر وسیلة النجاة ۸- تهذیب الاصول (۲ جلد) ۹- لباب المعارف در علم کلام (۲ جلد) ۱۰- افاضة الباری فی نقد ما ألفه الحکیم السبزواری ۱۱- رساله‌های فقهی درباره ربا، عدالت، ریا در عبادت، اموال حکومت، مناصب حکومت، قضاوت از سوی حکومت، اموال مجهول‌المالک و غیره. تقریرات درس ایشان به وسیله آقای سید جمال‌الدین استرآبادی به نام المحجة العظمی فی شرح العروة الوثقی به چاپ رسیده و توسط مرحوم آقای سید جمال‌الدین یزدی به نام المحجة العلیا فی شرح العروة الوثقی نگاشته شده است.
- مرجع فقید شیعه هر کتابی را که می‌خواند، بر آن تعلیقات و حواشی می‌نگاشت برخی از حواشی معظم له عبارتند از: ۱- تعلیقه بر تفسیر صافی ۲- حاشیه بر بحار الانوار ۳- حاشیه بر جواهر الکلام ۴- حاشیه بر الحدائق الناضرة ۵- حاشیه بر مستند الشیعه نراقی ۶- حاشیه بر کتاب الوافی ۷- حاشیه بر وسائل الشیعه ۸- حاشیه بر شرح منظومه ۹- حاشیه بر اسفار

سرانجام آن مرجع بزرگ، پس از پشت سر نهادن عمری سرشار از توفیق و خدمات دینی، در روز ۲۷ صفر ۱۴۱۴ ق (۲۵ مرداد ۱۳۷۲ ش) در ۸۳ سالگی جهان را بدرود گفت.

درگذشت حجت‌الاسلام والمسلمین محمودی گلپایگانی

خطیب شهیر و دانشمند مجاهد مرحوم حجت‌الاسلام والمسلمین آقای حاج سید ابوطالب محمودی گلپایگانی - نماینده ولی فقیه در استان مرکزی و امام جمعه اراک - در سال ۱۳۰۴ ش (حدود ۱۳۴۵ ق) در «گورگد» گلپایگان، در خانواده‌ای با تقوا و دانشدوست دیده به جهان گشود و در هفدهم ربیع‌الاول سال جاری در ۶۸ سالگی رخت از جهان بست. فقید سعید پس از پشت سر نهادن تحصیلات ابتدایی، به عشق فراگیری علوم دینی نزد مرحوم حجت‌الاسلام آقای شیخ محمد هادی شریعت زاده (همشیره زاده آیت‌الله العظمی گلپایگانی) شتافته و مقدمات و سطوح را نزد وی بیاموخت. پس از آن به حوزه علمی قم آمد و نزد حضرت امام خمینی - قدس سره - رسائل و مکاسب و نزد مرحوم آیت‌الله شیخ عبدالحسین فقیهی کیلانی کفایه را فرا گرفت، سپس به درس خارج مرحوم آیت‌الله العظمی بروجردی و آیت‌الله العظمی گلپایگانی حاضر شد و مبانی فقه و اصول خویش را استوار ساخت.

آن مرحوم با پیروزی انقلاب اسلامی، طی سه دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی (از سال ۱۳۵۸ تا سال ۱۳۷۰ به نمایندگی مردم گلپایگان و خوانسار برگزیده شد و بخوبی از عهده برآمد و در خلال آن به طور موقت و دائم امامت جمعه گلپایگان را نیز بر عهده داشت. اوایل سال ۱۳۷۱ بود که از سوی رهبر معظم انقلاب اسلامی به سمت امامت جمعه اراک منصوب گردید و به هدایت دینی و انقلابی مردم آن دیار

پرداخت و بر این سمت تا پایان زندگانی بود.

درگذشت حجت الاسلام هشترودی

حجت الاسلام سید جواد هشترودی در سال ۱۳۱۵ در خانواده‌ای روحانی در تبریز دیده به جهان گشود در دوازده سالگی به تحصیل علوم دینی اشتغال ورزید. آن مرحوم در مدرسه طالبیه تبریز و سپس در قم از محضر برخی اساتید بنام آن زمان کسب فیض نمود.

شادروان هشترودی در ایام تحصیل به علت فشار مالی، روزها کارگری می‌کرد و شبها به تحصیل می‌پرداخت و به علت بیماری پدر و فقر مالی پس از چندین سال تحصیل به تبریز برگشت و در سال ۱۳۴۲ پس از واقعه پانزده خرداد به تهران آمد و به عنوان یکی از سخنرانان برجسته محافل علمی و مذهبی شناخته شد و نیز به دلیل فعالیتهای انقلابی و سخنرانیهای سیاسی چندین بار به زندان افتاد. برخی از آثار حجت الاسلام هشترودی عبارتند از: برانگیخته، امام علی (ع) پیشوا و پشتیبان مرزهای عقیده، استعمار در سرزمینهای توحید، زن مسلمان و خودآرایی، تاریخ انقلاب داغستان و شخصیت شامل، ترجمه یک جلد از محجة البیضاء مرحوم فیض کاشانی.

شادروان هشترودی پس از بازگشت از سفر حج در ۵۷ سالگی به سبب ناراحتی قلبی دارفانی را وداع

گفت

درگذشت دکتر محمدباقر استاد زبان و ادبیات فارسی

دانشمند فرزانه دکتر محمدباقر استاد ممتاز زبان و ادبیات فارسی، و رئیس پیشین بخش فارسی دانشکده خاورشناسی دانشگاه پنجاب لاهور درگذشت.

دکتر محمدباقر فرزند ملک حاکم دین، در ۴ آوریل ۱۹۱۰ میلادی در فیصل آباد پاکستان دیده به جهان گشود و در همان جا تحصیلات خود را در دانشکده‌های رسمی پاکستان در رشته علوم، فیزیک و شیمی به پایان رساند. سپس برای گذراندن دوره فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی وارد دانشگاه پنجاب شد و در ادامه تحصیلات خود به اخذ درجه دکترای زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه لندن نایل شد.

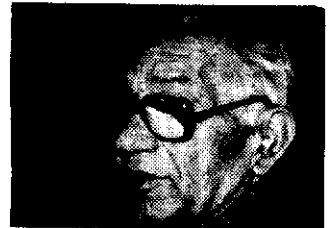
وی از بزرگترین مشوقان و معلمان زبان و ادبیات فارسی در پاکستان به شمار می‌رفت. چنانکه در سال ۱۹۶۰ به خاطر خدمات و تحقیقات ارزنده‌اش از طرف دولت وقت ایران مفتخر به دریافت نشان «سپاس» گردید و پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران دوبار خدمت حضرت امام خمینی (ره) رسید.

مرحوم استاد محمدباقر به زبانهای اردو، پنجابی، عربی، هندی و انگلیسی تسلط داشت و بیش از نیم قرن عمر پر برکت خویش را در راه تعلیم و تعلم زبان فارسی صرف کرد که بالغ بر یکصد و بیست مقاله و پنجاه و شش کتاب از او به جای مانده است. مهمترین آثار او عبارتند از:

تاریخ ساسانیان (فارسی)، زبان فارسی امروز (فارسی)، احوال و آثار جویان تبریزی (در چند جلد)، مدارالافاضل (در سه جلد)، مخزن الغرائب (در ۵ جلد)، قصر عارفان (فارسی)، تذکره خطاطین (فارسی)، زیادة المعاصرین (فارسی)، تاریخ پنجاب، درفش کاویانی، فارسی نامه از مولانا عبدالرحمان خلدی، احوال و آثار سیمین بهبانی، احوال و آثار رهی معیری، احوال و آثار فروغ فرخزاد و عبرت نامه. وی در روزهای آغازین اردیبهشت امسال بعد از ۸۲ سال عمر، بدرود حیات گفت.

درگذشت، استاد کیوان سمیعی

استاد غلامرضا (کیوان) سمیعی در سال ۱۲۹۲ شمسی در شهر کرمانشاه زاده شد و تحصیلات ابتدایی را در این شهر به پایان برد. در کنار درسهای دبستانی به فراگیری علوم عربی و قرآنی نزد برخی استادان

کرمانشاه پرداخت و در نوزده سالگی پس از طی دوره دبیرستان به شهرستان قم رفت. رسائل را نزد آیت الله سید محمد حجت و «مبدأ و معاد» ملاصدرا را نزد محمد علی شاه آبادی خواند و سپس به مشهد رفت و در محضر شیخ محمد تقی راموز، مشهور به ادیب نیشابوری، درس مطول را خواند. از استادان دیگر ایشان آقا بزرگ عسگری و آقا میرزا مهدی بودند.

استاد کیوان سمیعی در طول حیات پر بار خویش تحقیقات عمیقی درباره شعر، عرفان و ادب فارسی انجام داده است. نخستین مقاله خود را به سال ۱۳۰۹ در مجله «دعوت اسلامی» نوشت و از آن پس نوشته هایش در نشریه «شفق سرخ» کرمانشاه، روزنامه «کیهان»، و ماهنامه «وحید» نشر یافت. استاد سمیعی بر بسیاری از کتابهای نظم و نثر مقدمه هایی نوشته است که بعضی از آنها مانند مقدمه ای بر «شرح گلشن راز» و دیوانهای طیب اصفهانی، صابر، رنجی و آراد همدانی بسیار محققانه و مفصل است.

افزون بر اینها چندین جلد کتاب نیز از ایشان به یادگار مانده است: شرح حال طیب اصفهانی «رازدل»، «زندگانی سردار کابلی» اوراق پراکنده شاهکارهای هنری، تاریخ و کیفیت روزه در ادیان و علت شهرت سید جمال الدین اسدآبادی از آن جمله است. گفتنی است که چندی پیش استاد، کتابخانه شخصی خود را به دانشکده ادبیات دانشگاه رازی کرمانشاه اهدا کرد. آن مرحوم پس از طی یک دوره رنج طولانی سرانجام در سحرگاه روز دوشنبه چهارم مرداد در پی سرطان حنجره دارفانی را وداع گفت.

درگذشت دکتر عصمت ستارزاده

خانم دکتر عصمت ستارزاده محقق و مترجم توانای شروح ترکی حافظ و مولانا، یکشنبه سوم مردادماه امسال در تهران درگذشت.

زنده یاد دکتر ستارزاده به سال ۱۲۹۰ در تبریز زاده شده و در سال ۱۳۱۶ به عنوان معلم به وزارت فرهنگ پیوست و در سال ۱۳۴۴ دکترای زبان و ادبیات فارسی گرفت دکتر ستارزاده از همان آغاز به سبب تسلطی که بر زبان ترکی اسلامبولی داشت، تلاش خویش را صرف ترجمه آناری کرد که دوستداران فرهنگ پربار پارسی به زبان ترکی نگاشته بودند، تا بدین طریق بتواند ارتباط کهن این دو سرزمین را گسترش بخشد. نخستین کتاب ایشان ترجمه شرح سودی بر حافظ است در چهار جلد، و ترجمه شرح کبیرانقروی بر مثنوی اثر بعدی اوست که در شش جلد نشر یافته. از دکتر ستارزاده چندین کتاب منتشر نشده باقی مانده که «تفسیر سودی بر گلستان سعدی» از آن جمله است.

سی و پنجمین سالگرد درگذشت علامه

سید عبدالحسین شرف الدین

رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در بیروت به مناسبت سی و پنجمین سالگرد ارتحال علامه سید عبدالحسین شرف الدین به منظور تجلیل و بزرگداشت از شخصیت آن فقیه در تاریخهای ۲۹ و ۳۰ بهمن سال گذشته سمیناری برگزار کرد که با استقبال شرکت کنندگان مواجه شد. آقای دکتر لاریجانی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی طی پیامی به بررسی ابعاد گوناگون شخصیت این علامه مجاهد و تلاشهای خستگی ناپذیر ایشان پرداخت.

در این مراسم که هشت تن از نمایندگان پارلمان لبنان و جمع کثیری از نمایندگان رسانه های گروهی شرکت داشتند، علامه محمد مهدی شمس الدین نایب رئیس مجلس اعلای شیعیان لبنان طی سخنانی به بررسی بُعد فقهی شخصیت علامه شرف الدین و کوششهای ایشان در تبیین مفاهیم مکتب اهل بیت نبوت (ع) پرداخت و خواستار تأسیس مرکز مطالعات وحدت اسلامی متشکل از فقها و متخصصان کشورهای مختلف

شدند تا درباره تفکر شخصیت‌های ارزنده تفحص بیشتر کرده، آنها را به مردم بشناسانند.

سپس آقای نبیه بری رئیس پارلمان لبنان از مواضع حکیمانه علامه از تحقق وحدت میان مسلمانان در مبارزه با استعمار غاصب قدردانی کرد.

دیگر سخنرانان عبارت بودند از:

شیخ نبیل حلباوی شاعر برجسته سوریه. حجت الاسلام والمسلمین رضا استادی، مدرس حوزه علمیه قم.

علامه سید محمدحسین فضل‌الله با موضوع سه محور سیاسی، اجتماعی و وحدت.

- شیخ نجیب سویدان با موضوع آینده نگری سید شرف‌الدین.

- استاد محمد کورانی با موضوع مبارزات ضد استعماری شرف‌الدین در کنفرانس وادی الجیر.

- دکتر عبدالمجید زرافط با موضوع دیدگاه و طرز تفکر علمی و اجتهادی علامه شرف‌الدین.

- دکتر حسن جابر با موضوع تجربیات فکری و فقهی علامه.

- دکتر هادی فضل‌الله با موضوع جنبه اصلاحگرانه در تفکرات علامه.

- دکتر عبدالرؤف فضل‌الله با موضوع شرف‌الدین شخصیتی سترگ.

- شیخ علی الخازم با موضوع همبستگی امت در اندیشه‌های علامه.

- استاد حسین صالح حماده با موضوع شرف‌الدین، ادیب دانشمند.

درگذشت مورخ معاصر، دکتر عبدالهادی حائری

دکتر عبدالهادی حائری، نویسنده، پژوهشگر و مورخ بزرگ معاصر، چهارشنبه ۲۳ تیرماه امسال در مشهد درگذشت.

دکتر حائری - نوه آیت‌الله حائری یزدی - به سال ۱۳۱۴ هجری در قم دیده به جهان گشود. وی فراگیری را از مکتب آغاز کرد و گر چه به دبستان و دبیرستان نرفت، اما بعدها موفق شد طی چهارسال به صورت شبانه دروس این دوره را پشت سر نهد و در سال ۱۳۳۶ وارد دانشگاه شود.

شادروان حائری پس از اخذ لیسانس رهسپار کانادا شد و در آنجا به کسب دکترا در رشته تاریخ نایل آمد. موضوع رساله ایشان «تشیع و مشروطیت و نقش ایرانیان مقیم عراق» بود که تاکنون به چند زبان ترجمه و منتشر شده است.

به سال ۱۳۲۸ نخستین مقاله آن مرحوم درباره تقلید از اروپا در روزنامه محلی «استوار» - که در شهرستان قم چاپ و منتشر می‌شد - به چاپ رسید و تا زمان درگذشت، مقالات متعددی به قلم ایشان درباره تاریخ اسلام، تشیع و ایران در روزنامه‌ها و مجلات گوناگون منتشر شد.

از دکتر حائری - که تقابل اندیشه اسلامی و دینی با فرهنگ و تمدن غرب بیشترین مشغله ذهنی وی بود، و مدتها نیز به تدریس رشته تاریخ در دانشگاه‌های کانادا و آمریکا پرداخته بود - کتابها و مقالات متعددی به زبانهای گوناگون به جا مانده است که از میان آنها می‌توان به نام این کتب اشاره کرد: تشیع و مشروطیت، ایران و جهان اسلام، نخستین رویارویی اندیشه گران ایرانی با دو رویه تمدن بورژوازی غرب، تاریخ جنبشها و تکاپوهای فراماسونری در کشورهای اسلامی، امپراتوری عثمانی و دو رویه تمدن بورژوازی غرب. آخرین اثر آن فقید، کتاب «آنچه گذشت: پس از نیم قرن تکاپو» است که در آن بتفصیل گزارشی از زندگی و روزگار خود به دست داده است.

اهدای جوایز موقوفات دکتر محمود افشار

روز شنبه ۲۹ خرداد ۱۳۷۲ جلسه ای ادبی با حضور عده ای از استادان رشته های علوم ادبی و دانشمندان و اعضای شورای تولیت موقوفات دکتر محمود افشار به منظور اهدای دو جایزه ادبی و تاریخی در محل باغ موقوفه تشکیل گردید و پس از تلاوت آیاتی از قرآن کریم، نماینده محترم وزیر بهداشت و آموزش، که سمت ریاست شورای تولیت با آن مقام است، جلسه را افتتاح و سخنانی درباره اهمیت این گونه جوایز که برای گسترش زبان فارسی است ایراد کرد.

سپس آقای دکتر سید جعفر شهیدی، استاد دانشگاه و رئیس مؤسسه لغتنامه دهخدا، که سمت ریاست هیئات مدیره موقوفات را بر عهده دارند، یادآور شدند که دو جایزه سال ۱۳۷۰ موقوفات به آقای دکتر ظهیرالدین احمد استاد بازنشسته دانشگاه لاهور (پاکستان) که دارای خدمات زیادی در تربیت دانشجویان زبان فارسی هستند و تالیفات متعدد در زمینه فرهنگ و ادب فارسی دارند، و آقای دکتر محمد دبیر سیاقی، دانشمند ایرانی که در همکاری با لغتنامه سابقه طولانی دارند و متون متعدد فارسی را به طبع رسانیده اند اختصاص یافت و امروز به آنان اهدا می شود. و از آقای دکتر ذوالریاستین خواستند منشوری را که در آن ذکر خدمات آقای دکتر ظهیرالدین احمد شده است بخوانند تا حضار از چگونگی آن آگاه شوند. سپس آقای دکتر محمود بروجردی رئیس بخش ایرانشناسی وزارت امور خارجه منشور و چک نقدی جایزه را به آقای دکتر ظهیرالدین احمد دادند. آقای دکتر بروجردی نیز مطالبی مؤثر درباره اهمیت زبان فارسی ایراد و برای روان بانی موقوفات طلب غفران کرد. آقای دکتر ظهیرالدین احمد پس از دریافت منشور سخنانی به سپاسگزاری ایراد کرد و شمه ای درباره ریشه زبان فارسی در پاکستان سخن گفت.

بار دیگر آقای دکتر شهیدی به جوایز اشاره کرد و گفت جایزه دیگر متعلق به آقای دکتر دبیر سیاقی است و برای اینکه درباره اهمیت خدمات ایشان حضار آگاه شوند از استاد محترم آقای محمد تقی دانش پژوه درخواست می کنم که با گفتار خود ما را بهره مند سازند.

آقای دانش پژوه ضمن تقدیر از خدمات لغوی آقای دکتر دبیر سیاقی مبعثی عالمانه درباره زبان فارسی و طریقه به دست آوردن لغت و اصطلاحات کهن فارسی بیان کرد و انتشارات و کارهای موقوفه را ستود. سپس منشور اهدای جایزه به آقای دکتر دبیر سیاقی توسط آقای دکتر ذوالریاستین خوانده شد و آقای دکتر شهیدی از آقای دکتر رحیمیان رئیس محترم دانشگاه تهران، که عضو مقامی شورای تولیت هستند، خواستند جایزه را به آقای دکتر دبیر سیاقی بدهند.

آقای دکتر رحیمیان سخنانی درباره اهمیت زبان فارسی و کار موقوفه بیان و نیت واقف را ارزشمند توصیف کرد و از آقای دکتر شهیدی خواست ایشان خودشان جایزه را بدهند. سپس آقای دکتر دبیر سیاقی گفتاری مؤثر و عمیق درباره زبان فارسی بر خوانند و از موقوفه نیت و واقف تشکر کرد.

در پایان آقای ابراهیم صهبا دو قطعه شیرین و شنیدنی را که درباره این جوایز سروده بودند خواندند و مجلس با قصیده ای که آقای کمال زین الدین درباره سخنوران زبان فارسی سروده بود پایان یافت.

کنگره بزرگداشت حکیم ملا عبدالرزاق فیاض لاهیجی

کنگره بزرگداشت حکیم متکلم و ادیب توانمند ملا عبدالرزاق لاهیجی به همت حجت الاسلام والمسلمین زین العادین قربانی (امام جمعه و نماینده ولی فقیه در لاهیجان و مجلس خبرگان) و با راهنمودهای مقام معظم رهبری در صبح روز بیست و سوم تیرماه با قرائت آیاتی از قرآن مجید و سرود جمهوری اسلامی گشایش یافت و به ریاست هیاتی متشکل از آقایان آیت الله مهدوی کنی، آیت الله محمدی گیلانی، حجت الاسلام ناطق نوری، دکتر لاریجانی و آیت الله احسان بخش به کار خود ادامه داد.

در نخستین نشست این کنگره ابتدا حجت الاسلام والمسلمین قربانی (دبیر کنگره) ضمن ارائه گزارشی کوتاه از برنامه ها و اهداف این گردهمایی در بیان برخی انگیزه های آن گفت: یکی از راههای نفوذ استعمار در کشورهای اسلامی تخریب عقاید مذهبی مسلمین و به فراموشی دادن هویت فرهنگی آنان از راه تغییر زبان،

خط، تاریخ، آداب و رسوم، و قطع رابطه با گذشته پر افتخار و مفاخر فرهنگی آنهاست ... در شرایطی که استکبار جهانی از مقابله مستقیم با جمهوری اسلامی عاجز و مایوس گردیده و از راه اشاعه فرهنگ مبتذل غربی و اهانت به مقدسات مذهبی و حمایت از عقاید انحرافی هجوم در ابعاد مختلف را آغاز نموده است، یکی از راههای مؤثر حفظ هویت مسلمین توجه به شناخت اسلام ناب محمدی و آگاه ساختن آنان از گذشته پر افتخار و مفاخر علمی و سنگرداران آیین محمدی (ص) است، بخصوص صاحبان بیان و جهاد و اجتهاد، و بویژه آنان که از حریم عقاید مسلمین پاسداری نموده اند.

پس از آن، حجت الاسلام ناطق نوری با اشاره به اینکه تشکیل چنین کنگره های آثار و برکات بسیاری برای جامعه علمی و فرهنگی ما در بر دارد و بدین ترتیب فرصتی نصیب پژوهشگران می شود تا شخصیت های فراموش شده تاریخ تشیع را برگزیده و به جامعه معرفی کنند، به ارتباط عقل و شرع در آثار و افکار حکیم لاهیجی پرداخت.

دکتر لاریجانی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی سخنران بعدی این نشست بود که ضمن تشریح افکار و آثار این حکیم فرزانه، به ذکر نسبت عقل و دین در اعتقادات وی و نیز توضیح باورهای کلامی او پرداخت. پس از آن، آیت الله محمدی گیلانی تشریح ابعاد آشکار و ناپیدای هستی، وجود و اهمیت این مقوله ها در آثار و اندیشه های حکیم لاهیجی پرداخت.

حجت الاسلام والمسلمین عمید زنجانی نخستین سخنران دومین نشست این کنگره بود که تعریفی درباره «عقل و شرع»، پیوستگیها و یا عدم انطباق آن دو ارائه داد.

استاد علی دوانی دیگر سخنران این نشست بود که شرح حال کاملی از زندگانی و آثار حکیم لاهیجی به نقل از تذکره فارسی و منابع و تراجم عرضه کرد و نیز اندکی درباره ویژگیهای زبانی و زیربنایی «گوهر مراد» و «سرمایه ایمان» (از تالیفات فارسی لاهیجی) سخن راند.

سپس حجت الاسلام صادقی رشاد با فرازهایی از ویژگیهای ادبی شعر ملا عبدالرزاق پرداخت. پس از آن حجت الاسلام محمدی عراقی به ایراد سخنانی درباره تفکرات و مطالعات لاهیجی و دیدگاههای فکری این دانشمند برجسته نایل آمد.

در نشست سوم این کنگره حجت الاسلام والمسلمین استاد واعظ زاده خراسانی گزیده برخی پژوهشهای خود را درباره آثار ملا عبدالرزاق قرائت کرد و سپس حجت الاسلام صادق لاریجانی مقاله ای درباره «نظریه حکمای اسلامی در زمینه حسن و قبح عقلی و قضایای اخلاقی» به حاضران در جلسه تقدیم داشت. دیگر سخنران این نشست دکتر محمد باقر محقق و دکتر محمد باقر حجتی بودند.

چهارمین نشست کنگره با سخنان حجت الاسلام علی ربانی گلپایگانی با عنوان «درآمدی بر علم کلام از دیدگاه حکیم لاهیجی» آغاز به کار کرد. از دیگر موضوعاتی که در این نشست مطرح شد، «لاهیجی و اصالت ماهیت» از دکتر احمد احمدی بود و بعد از آن، دکتر غلامعلی حداد عادل درباره اینکه «چگونه حکمای متأخر اسلامی از صدر المتألهین به بعد توانسته اند مشربیتی جامع مشربهای متفاوت فلسفی، کلامی، اشراقی و عرفانی داشته باشند» به ایراد نظر پرداخت.

کنگره بزرگداشت حکیم لاهیجی با بیانیه ای به کار خود پایان داد. در قسمتی از این بیانیه آمده بود: «در میان مرزبانان حماسه جاویدان و قلمداران عرصه اسلام و توحید، اندیشمندان متاله و حکیم فرزانه ملا عبدالرزاق لاهیجی مقامی بلند را به خود اختصاص داده است. وی از شخصیت های گرانسنگی است که در عرصه کلام و عرفان و فلسفه گوی سبقت را از دیگران ربوده و برخی مشکلات پیچیده را در این طریق برای سالکان با سر پنجه اندیشه حل کرده است. امید است که این قبیل کنگره ها الهامبخش حرکت های دیگران در این زمینه باشد».

از دیگر فعالیتهایی که در کنار این کنگره جریان داشت، نمایشگاه کتاب، نمایشگاهی از آثار برخی خطاطان خطه گیلان و مازندران و مراسم شعر خوانی بود، که در آن آقای حمید سبزواری، عباس براتی پور و صفا لاهوتی به ایراد اشعار خود پرداختند و در آن میان همچنین شاهد حضور برخی سخنراییان آن دیار از جمله آقایان: دکتر غلامرضا رحمدل، بهمن صالحی، غلامرضا مرادی و امیر فخر موسوی بودیم.

مرآة المحققين

نقاط الضعف الاساسية في قسمين ، الاول: نقاط الضعف الكلية التي تشتمل على عدم الاعتماد على مصادر مهمة و تناقض الرؤى والتسامح في نقل الوثائق و ترجمة العبارات، و انعدام الدقة في التسلسل التاريخي و ضعف التحليل ، الثاني الاخطاء الموضوعية.

ثلاث كتب في علوم القرآن

يتناول الكاتب في هذه المقالة ثلاثة كتب هي (تاريخ القرآن)، (المباني العامة لتفسير القرآن) و (المستشرقون والدراسات القرآنية) تحت عنوان واحد دراسات قرآنية منشورة ، و يشتمل كتاب تاريخ القرآن على المباحث التالية ، و هي القرآن ، نزول القرآن ، جمع القرآن، القراءات القرآنية ، شكل القرآن ، و رد تحريف القرآن.

اما كتاب المباني العامة فيضم ابحاثاً في المعاني اللغوية والاصطلاحية ، التفسير والتأويل، آداب التفسير، مصادر

المستشرقون والثقافة الاسلامية

أشار الكاتب في مقالته الى خصائص ابحاث المستشرقين بشأن الثقافة الاسلاميه ، وركز اهتمامه على كيفية استحوادهم على الكتب الاسلامية . والاهداف التي سعوا الى الوصول اليها من خلال انكبابهم على تحقيق النصوص الاسلامية ، والاعمال التي أنجزوها بهذا الصدد.

رؤية نقدية لكتاب «الخط الثالث

في الثورة الدستورية -في ايران»

يقول السيد ابوالحسني ، كاتب هذه المقالة ان كتاب الخط الثالث امتاز بجدة موضوع الطرح و يلبي حاجة الجيل الحاضر لهذا اللون من الموضوعات بالاضافة الى مزايا متعددة أخرى ، ولكن الكتاب لا يخلو بالرغم من الجهود الكبيرة التي بذلها المؤلف من بعض الاخطاء والنواقص كالتناقض و عدم الدقة ، ثم ينطلق الكاتب بعد هذا المدخل ، بنقد الكتاب و يظهر

التفسير ، مناهج التفسير ، و مراحل تبلور التفسير .

و يشتمل الكتاب الثالث على الباحث التالية ، ابحاث المستشرقين حول تاريخ القرآن ، كيفية ترجماتهم للقرآن ، تحقيقات المستشرقين حول الدراسات القرآنية القديمة ، الدراسات الموضوعية .

و في النهاية تقويم شامل لأثار المستشرقين عن القرآن

ابوسعبد الأوي و نثر الدر

يشرح المؤلف بالتفصيل حياة المؤرخ و رجل الدولة الشيعي ابوسعبد منصور بن الحسن بن الحسين الأوي (الأبي) الذي عاش في القرن الخامس الهجري ، ثم يتناول اساتذته و طريقته في النثر و يقدم فهرسة في الكتب التي ألفها ، و قد حاول الكاتب ان يعرف بـ (نثرالدر) ، كتاب الأوي القيم ، و يقول ان الأوي اوضح في مقدمة الكتاب منهجه في تأليفه ، ثم تنتهي المقالة بالتعريف بفصول الكتاب بشكل تفصيلي .

المعجم الصوفي ، دراسة و تعريف

يهتم الكاتب في هذه المقالة بالتعريف بالكتاب المذكور ، بطريقة نقدية ، و يقول انه بالرغم من أهمية هذا العمل الا ان ثمة نقائص و عيوب ظاهرة فيه ، منها ، انه مختصر و لا يوضع معيار أختياره للكثير من المصطلحات ، بالاضافة الى وجود اختصار واطناب في توضيح بعض المصطلحات ، و أهماله الامثلة والشواهد القرآنية في بعض المواقع ، والاشتباه في اطلاق بعض المعاني ، و ...

الرسالة الثامنة

يبحث الاستاذ الحكيمى في هذه المقالة وظائف و مسؤوليات الحوزات العلمية التي تكفلت مهمة تربية و تعليم العلماء الذين هم ورثة الانبياء ، و يرى الحكيمى ان المنهج

النبوي يمتاز بثلاث خصائص ، الاولى : المعرفة العميقة والايجابية بالكون ، الثانية ، المعرفة العميقة والايجابية للانسان والثالثة : - المعرفة العميقة بالزمان ، و يضيف الاستاذ الحكيمي بان الحياة الهادفة التي طرحها الانبياء أهتمت بثلاثة مبادئ اساسية الاول : التوجه ، الثاني التحرك ، الثالث : التكامل ثم يشرح الكاتب هذه المبادئ و يستنتج منها بأن الحصول على قبس من هذا الجوهر والمنهج النبوي يستلزم بان تكون تلك المبادئ جزءاً ثابتاً في مناهج الحوزات العلمية ، حتى يكون خريج هذه الحوزات وارثو طريق الانبياء والاصياء بصدق .

مكتبتان للمخطوطات النفيسة في صنعاء

يكمل صاحب (تقرير من اليمن) مشاهداته في هذا التقرير فيبدأ بالتعريف بالمكتبة الشرقية والمكتبة الغربية الواقعتين في شرق و غرب مسجد الجامع الكبير ، و يقول أنه زار هاتين المكتبتين بجهود سفير الجمهورية الاسلامية في صنعاء و توصية السيد الرقيحي و تضم المكتبتان حوالى اربعة الاف نسخة خطية و يقول ان مجموع عناوين النسخ قد يصل الى عشرة الاف ، لعدم وجود فهرست منظم لعناوين النسخ الموجودة ، ثم يعرف الكاتب بعدد من النسخ المختارة ذات الاهمية الكبيرة .

التعريف بمركز الدراسات الاسلامية

في جامعة أوكسفورد

مقالة مترجمة لرسالة تعريف بالمركز المذكور ، توضح اهداف و نشاطات المركز و تشمل طريقة التعليم ، المؤتمرات ، دراسات ما بعد التخرج ، التعاون الثقا في مع المراكز الدولية واصدارات المركز .

اصدارات جديدة

تحت هذا العنوان ، كُتبت ثلاث مقالات ، تناولت الاولى :

١- تعريفاً تقريرياً بعدد من الكتب الصادرة حديثاً و بحسب الترتيب الموضوعي ، و قد خصص الكاتب تعريفاً مختصراً بكل كتاب.

٢- اما المقالة الثانية ، فقد اهتمت بالتعريف الاجمالي لبعض الكتب المهمة و بينت خصائصها ، و من جملتها كتاب نظرية عدالة الصحابة والمرجعية السياسية، فرهنگ أفتاب (ثقافة الشمس) ، نصوص الاقتصاد الاسلامي ، الفلسفة الاسلامية ، معجم غررالحكم و دررالکلم، عوالم العلوم ، معجم الدراسات القرآنية ، القند في ذكر علماء سمرقند ، خاطرات محمد عبده و ميخانه آرزو.

٣- المجالات الثقافية والتحقيقية.

اختصت المقالة الثالثة بعرض فهارس و محتويات عدد من المجالات الثقافية والتحقيقية التي صدرت في الاشهر الاخيرة.

رحلة الى اليمن

و هي عبارة عن تقرير مفصل لزيارة علمية الى اليمن عبر الاردن، و يتحدث الكاتب في البداية عن مشاهداته و مذكرات رحلته الى الاردن و التي - رافق فيها حجة الاسلام واعظزاده الخراساني لحضور ندوة (الحقوق في الاسلام)، حيث القى الشيخ واعظزاده كلمة اثناء حفل الغداء الذي أقامه رئيس جامعة اليرموك ، نالت أستحسان و اهتمام الحاضرين ، و قد التقى الخراساني برئيس جامعة اليرموك و رئيس مجلس النواب الاردني .

و بمناسبة زيارة الوفد الى الاردن ، يتحدث كاتب التقرير عن مشاهداته لدى زيارة قبور شهداء مؤته و يورد نبذة مختصرة عن تاريخ صدر الاسلام و موقع غزوة مؤته، ثم ينتقل الى تسجيل تفاصيل رحلته الى اليمن التي تمت عبر الاردن، فقد زار في العاصمة اليمنية معرض الخط الايراني المعاصر . و شارك في صلاة الجماعة في مسجد (الجامع الكبير) و التقى مع أحمد عبد الرزاق الرقيحي ، بالاضافة الى جولة مطولة في مكتبة الجامع الكبير،

و يتحدث الكاتب بشكل مفصل عن مصحف ينسب الى أميرالمؤمنين علي عليه السلام كان من محفوظات المكتبة ... و عن مجموعة لقاءات كانت له مع احمد بن محمد الشامي من كبار علماء الزيدية في اليمن ، و مع ابراهيم الوزير مدير صحيفة البلاغ، و عبدالوهاب الأنسي امين عام حزب التجمع اليمني للإصلاح والدكتور عبدالعزيز المقالح رئيس جامعة صنعاء، و عبدالله محمد الحبشي أحد الكتاب النشطين في اليمن.

استدراك ببلوغرافيا

للقصص القرآني

يكمل الباحث ما بدأه في العدد (١٠) من مجلة مرآة التحقيق عن المدخل الى البحث في قصص القرآن، و في هذه المقالة يورد الباحث القسمان الثاني والثالث من مجموعته الاستدراكية ثم يقسم الكتب التي بحثت و تناولت قصص القرآن الى ثلاثة اقسام ، بعدها يذكر اسماء الكتب كل ضمن قسمه الخاص.

consideration the sets and the titles of these manuscripts, the number reaches ten thousand. Later, select manuscripts have been introduced.

introduction of the centre for Islamic studies, oxford university

This is a translation of an introductory note which informs us about the aims and activities of this centre. the activities include teaching, holding conferences, research cultural cooperation on an international basis, and publishing.

Books Newly Written and Published

three parts have been included under this title:

1. Introductory Report: In this part tens of books published recently have been grouped and introduced in accordance with their subject. Each book has been introduced in a few sentences

2. Summary Introduction: This part contains introductions to some important and newly published books in which their salient features have been mentioned. some of these books are: nazriyat adalat at sahabah wa al Marjaiyat at siyasiyah, Farhang-e- Aaftab, Nusus-e- Igtisad-e-Islami, al-Falsafat al Islamiyyah, Mu'jam Ghurar al hikam wa durar al kalim, Awalim al uloom, Mujam al- dirasot al- Quraniyyah, and al- Qond fi zikr ulama samarghand, khaterat-E-mohammad Abdoh and Meykhaneh-YE-Arez00.

3- Research and Cultural Periodicals.

In this part a list of topics of many research and cultural magazines published in the last few months have been provided.

A REPORT ABOUT YEMEN

This is a travelogue of a journey to yemen via Jordan. The writer' on the pretext of describing a visit to the tombs of the martyrs of the Battle of Muthah, gives a brief account of early Islamic

history and the aforementioned battle. this is followed by a narration of what transpired during talks with Jordanian personalities. The visit to Jordan was with a delegation led by Hojjatal-Islam waiz zadeh khurasani who was invited to participate in a seminar on the concept of Rights in Islam. His scholarly lecture delivered at a Luncheon hosted by the chancellor of the university of yarmuk centered around the issue of Islamic unity and was well received by the participants.

Separate meetings were held with the chancellor of the university of yarmuk and the speaker of the Jordanian Parliament.

In the later part of this report the visit to sanaa the capital

of yemen, is discussed. Here the group attended the Exhibition of contemporary calligraphers of Iran, performed congregational prayers in al-Jame al-kabir mosque, met with Ahmed Abd al- razzag Ragihi, and paid a detailed visit to the library of al-Jami al-kabir. this library has a mushaf attributed to Amir al-Mumineen (A), about which and other books a detailed report has been furnished.

the trip included meetings with: Ahmad ibn Mohammad al-Shami (a zaidi scholar of yemen), Ibrahim wazir (the editor of the daily al-Balagh), al- Anisi (the leader of Hizb al-tajammu) dr. Abdul Aziz Mugalih (the chancellor of sanaa university and Abdullah mohammad. Habashi (a leading and active yemani writer).

A supplement- Bibliography of Quranic Stories

This is an effort to complete the guide for research on Quranic stories which was published in this magazine (issue no.15). In this issue the second and third part of this compilation has been published. the writer, after classifying the concerned books on Quranic stories under three categories, provides their list.

Three Books on Quranic studies

In this article three books- t. e. tarikh al- Quran, al- Mabadi al- aammah li tafsir al- Quran and al- mustashrigun wa al- dirasat al- Quraniyyah which have been printed together under the title Dirasat Quraniyyah- have been introduced.

Tarikh al- Quran covers topics like: revelation of the Quran, wahy of the Quran, compilation of the Quran, recitations of the Quran, the form of the Quran and refutation of tahrif.

Al- Mabadi al-aammah includes issues related to the literal meaning of the Quran and its terminology, exegesis (tafsir) and interpretation (ta'wil) the method of tafsir, the sources of tafsir, different methods of tafsir, and the historical development of exegetic literature.

The third book sheds light upon the following topics: Research done by the orientalist on the history of the Holy Quran, their mode of translating the Noble Quran, their research upon the ancient works on the Quran, topical studies and single Quranic issue dealt by them. At the end an evaluation of all the work done by the orientalist on the Holy Quran has been made.

Abu Saad Aawi and Nathr al-Durr

A comprehensive biography of Abu saad Mansur ibn Hasan ibn Husayn al Aawi (Aabi) has been provided By the Writer. Abu saad was a shii historian and politician who lived at the beginning of the 5 century. His teachers are also referred to, hater the prose style of Abu saad discussed and a list of his books provided. the writer has tried to introduce al-Aawi's famous book Nathr al-Durr and mentions that al- Aawi attempts to explain in its introduction the method adopted by him in its writing. the different-chapters of this book have been introduced in detail.

A Critical Review of al- mujam al- sufi

The Writer while introducing. this book also reviews it. though he considers the book use-

ful, he points out the following discrepancies: the limitedness of the study the absence of a proper criterion, the improper usage of numerous terms, excessively brief or prolix explanations. of terminology, oblivion to Quranic references on a few occasions, some mistaken generalisations of meaning, etc.

The Eighth Letter

In this article professor Hakimi points out the duty of Hawzahaye Ilmiyah (religious universities)- which is to train students as the inheritors of the message of the Prophets- and considers that the outlook of the Prophets has three peculiarities

1. A proper understanding of the universe.
2. A proper understanding of man.
- 3- A proper understanding of the prevailing times.

In the goal-oriented approach to life preached by the Prophets the following three principles are of paramount importance:

1. Attentiveness.
2. Mobility.
3. Development.

Throughout the article the writer explains these principles and arrives at the following conclusion: to acquire the outlook of the Prophets should be the basic aim in the training program of the Howzas so that the claim of being the true followers of the Prophets can be established.

two libraries of sanaa possessing Rare manuscripts

This is the epilogue of the Travelogue of yemen. It introduces the two libraries, al maktabat al shargiyyah and the al-maktabat- Gharbiyyah, which are located on the eastern and western side of al-Jami al-kabir mosque of Sanaa.

By the efforts of the Ambassador of the Islamic Republic of Iran in sanaa and on the request of mr. Ragihi the delegation was allowed to visit the libraries. the list of manuscripts of these libraries have not yet been prepared. the libraries have 4000 manuscripts and taking in to

AYENEH-E-PAZHOOHESH

(Mirror of Research)

PATRON:

MOHAMMAD ABAEE KORASANI

MANAGING DIRECTOR:

MUSTAPHA DERAYATI

CHIEF EDITOR:

MOHAMMAD ALI MAHDAVI RAAD

EDITOR:

ABD-UL MOHAMMAD NABAVI

**Ayeneh-e- pazhoohesh (Mirror of Research) is a bi-monthly magazine, published for improving research and publishing works through information dissimination.*

* Price for one years subscription (6 Issues)

* Arabic & European countries \$30

* Asia and Africa \$33

* U.S.A & Australia \$37/5

* Post expenses are calculated.

* Please send the subscription by postinsurance

ADDRESS:

P.O. BOX: 37185/3693

QOM - IRAN

TELE: (0251) 37729

IN THE NAME OF ALLAH

Islamic Culture and the orientalists

This article investigates the research work done by orientalists on Islamic culture and points out its main characteristics. the writer refers to the pillage of Islamic books and identifies the object pursued by the orientalists in doing research on Islamic works.

Their contribution to this area of study has also been discussed.

A critical Review of the book khat -e- Sewwom dar ingelab-e- mashrutiati-e- Iran

The reviewer (mr. Abul Hasani) observes: this book apart from having a new subject whose know ledge is important for our youth, has many other salient features. Despite all this and the effort put is by its writer to make the book in formative, the book has certain basic flaws. (discrepancies, contradictions, lack of attention.....). with this in mind the reviewer critically examines the book and its weak points under two different headings.

1. the general and basic flaws of the book: these are the absence of some important sources of reference, contradicting views, carelessness in goutation and translation, lack of a sweeping ledge of histrry. weakaesses of in fer- know ence,.....

2. Specific flaws: All this has led to a detailed review of the book.